

SKOLVERKET

Dnr 2017-1501

registrator@skolverket.se

Undervisningsråd
Roger Persson

Fleminggatan 14
106 20 Stockholm

Synpunkter på

Förslag gällande stadiindelade kursplaner och kunskapskrav i moderna språk och teckenspråk för hörande

Barnverket har den 15 januari 2018 beretts möjlighet att lämna synpunkter på Skolverkets

Remiss: Förslag gällande stadiindelade kursplaner och kunskapskrav i moderna språk och teckenspråk för hörande.

Synpunkterna ska vara Skolverket tillhanda senast den 12 februari 2018 via e-post.

BARNverkets synpunkter

BARNverket ställer sig, rent generellt, bakom skälen för regeringens uppdrag i rubricerat ärende. Utifrån BARNverkets erfarenheter och rapporter från bl a Arbetsmiljöverket och Skolinspektionen menar dock BARNverket att det saknas viktiga förutsättningar för att en likvärdig skola ska bli verklig för våra barn och unga. En viktig hörnsten är den fysiska arbetsmiljöns utformning och betydelse i skolan för barns och ungas hälsa, optimala utveckling och lärande. Den fysiska miljöns betydelse finns inte omnämnd varken i uppdraget eller i Skolverkets konsekvensutredning. Däremot tar konsekvensutredningen bl a upp jämställdhetsperspektiv, funktionshindersperspektiv och en punkt "Barnens bästa". Inom dessa punkter nämns ingenting om barns och ungas behov med utgångspunkt från att de är biologiska varelser med kropp, sinnen och en känslig hjärna i snabb utveckling, som påverkas alltifrån den fysiska och psykosociala miljön samt pedagogik till organisation och ledarskap. Viktiga förutsättningar för att nå likvärdighet i skolan.

Konsekvensutredningen

Punkten 5.2 Jämställdhetsperspektiv, funktionshindersperspektiv

Förslag, tillägg "och arbetsmiljöperspektiv" (Alternativt kan arbetsmiljöperspektivet läggas in och förtydligas under punkten) **5.4 Barnets bästa, "den fysiska arbetsmiljöns betydelse"**).

Ett av syftena med den föreslagna regleringen i remissen är likvärdighet mellan skolor och skolformer och alla elevers rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet. Förslaget innebär att regelverken blir likvärdiga men förutom de regelverk som remissen avser, omnämns inte den fysiska och psykosociala miljöns betydelse, viktiga faktorer för att uppnå likvärdighet i skolan.

Barnverket anser att läroplaner, kursplaner, stadiindelade timplaner och kunskapskrav mm tydligt ska ta hänsyn till barns och ungas grundläggande behov. med avseende på ålder, mognad, den fysiska miljön, det växande barnets behov av motorisk och sensorisk stimulans samt rörelse och återhämtning i en sund miljö Detta har inte tydliggjorts i remissunderlaget, konsekvensutredningen.

Om föreskrifter för sådana grundläggande förutsättningar för lärande saknas i uppdraget anser BARNverket att Skolverket bör använda sin professionella kompetens, utgå från uppdaterade forskningsresultat på området och rapporter från verkligheten i den svenska skolan och använda det friutrymme myndigheten har eller att komplettera uppdraget t ex genom att i konsekvensutredningen påtala detta.

I en likvärdig skola krävs en genomtänkt och god fysisk miljö samt psykosocial arbetsmiljö (organisatorisk och social arbetsmiljö) för barns behov och lärande. Miljön måste därför utformas så att den stimulerar elevens sinnesutveckling på ett hälsosamt sätt. Idag riskerar barn och unga att bli både överstimulerade, till exempel på grund av buller och en undermålig ljudmiljö samt brist på rum och yta för återhämtning och lugn och ro samt rörelse.

Att språkinläring är avhängig såväl akustiskt lämpliga miljöer utan störande buller, och rumsliga möjligheter för såväl enskild som gruppbaserad inläring, t ex i form av ljudisolerade språkstudios och språkstimulerande lokaler är självklarheter som dock behöver förtydligas i normerande styrdokument, visar BARNverkets erfarenheter.

Nedan exempel och citat gällande den fysiska miljöns påverkan

"När det gäller språkutveckling, är det extra viktigt att lyfta fram den fysiska miljöfaktorn: ljud. Det finns ett orsakssamband mellan ljudmiljön och skolresultat. Dessutom är en bra ljudmiljö extra värdefull för elever med svenska som andraspråk, med hörselnedsättning, med läs- och skrivsvårigheter och med inlärningsproblem. Därför är det viktigt i denna remiss att lyfta fram införandet av rikt- och gränsvärden för klassrumsakustiken/ljudmiljön samt införa obligatorisk akustikkontroll. Detta för en likvärdig skola."

" 72 fjärdeklassare från två olika kommunala skolor jämfördes när de försökte lära sig saker i ett bullrigt klassrum jämfört med i ett tyst klassrum. Resultatet gör det tydligt att det är orättvist mot barnen om de har sämre förutsättningar än elever i tysta, akustikdämpade miljöer..."

"Minst lika graverande är dock att det spelar så stor roll hur niondeklassarna sitter i klassrummet när de utför sitt nationella prov i engelsk hörförståelse. Skillnaden, tio procent sämre resultat för de som sitter längst bak, är påtaglig."

– Denna försämring beror alltså enbart på att elever placeras långt från ljudkällan och inte på deras faktiska kunskaper, säger Anders Hurtigd, doktorand, Gävle Högskola.

Han är bekymrad över resultatet.

– Resultaten från de nationella proven används för betygssättning och urvalsändamål. Det är därför viktigt att allt material och alla testförfaranden är standardiserade. Men så länge dessa tester administreras i olika klassrumsmiljöer är det möjligt att detta mål inte kan uppnås. De resultat som vi såg i vår studie skulle kunna tyda på att denna omständighet inte alltid kan uppnås och detta kan leda till en situation där studenterna i själva verket inte utför testet på samma villkor.

Källa: <http://www.gd.se/gastrikland/gavle/darfor-presterar-eleverna-langst-bak-i-klassen-samre>"

Med anledning av att ljudnivån bl a påverkar de nationella proven i hörförståelse i engelska och den kraftiga expansion som nu planeras av ny-, om-, och tillbyggnader av skolor över hela landet är det extra viktigt att den fysiska miljön lyfts fram också när det gäller språkinläring. Här spelar arkitekturen en viktig roll med att skapa förutsättningar för en god ljudmiljö, rumsliga samband, färg, form och natur.

BARNverket anser att det i konsekvensutredningen ska anges att barns lärandemiljö och skolans läroplaner, matriser skall ha ett tydligt barn/elevperspektiv. Dessa ska utgå från kunskapen om det biologiska barnet med kropp, sinnen och en känslig hjärna i snabb utveckling, som påverkas av alltifrån den fysiska och psykosociala miljön samt pedagogik till organisation/ledarskap.

Om inte ett barn/elevhälsoperspektiv är möjligt utifrån gällande styrdokument anser BARNverket att styrdokumentens upplägg alltifrån normerande centralt innehåll till betygsgrundande kunskapskrav, sedda ur ett helhetsperspektiv, behöver revideras. En viktig aspekt i detta sammanhang är att barn och unga är olika och lär sig på olika sätt. Detta ska också avspeglas i timplaner, kursplaner, matriser för att skolan ska kunna ses som likvärdig och elevens rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet. Med gällande kunskapsmatriser tas inte individens individuella behov och förutsättningar i tillräcklig utsträckning tillvara.

I konsekvensutredningen eller annan handling har inte Skolverket redovisat om någon förebyggande risk- och konsekvensanalys utifrån ett elevperspektiv gällande hälsa, lärande och utveckling har gjorts i anledning av föreslagna ändringar.

Punkt 7 konsekvensutredningen

Tidpunkt för ikraftträdande

BARNverket anser i likhet med Skolverket att det är alltför kort tid för att skolan (ledning och personal) ska kunna förankra, tydliggöra och genomföra förändringarna i enlighet med Skolverkets remissunderlag. En för kort tid för förankring och genomförande kommer att leda till stress. Framförallt när de kunskapskrav, matriser, betygssystem, som gäller idag är oklara och upplevs otydliga med många värdeord, som är svåra att tolka för både elever, föräldrar och lärare med flera.

Föreslagna kursplaner och kunskapskrav

Läroplaners fokus på värdegrunden måste kompletteras med skrivningar om hänsynstagande till den växande människan och barns grundläggande behov för optimal utveckling, hälsa och ärande. T ex tydliga skrivningar om gruppstorlek, ljud-, ljus- och luftmiljöer samt yta för rörelse och återhämtning om eleverna ska få en likvärdig skola och likvärdiga förutsättningar för att må bra och utvecklas optimalt i skolan och nå uppställda mål.

Lärandematriser måste vara lätta att förstå och tolka. Matriser, också i remissunderlaget är svåra att tolka och uppfattas som abstrakta. BARNverket håller för troligt att få elever eller föräldrar kan tolka vad som ska bedömas direkt ur formulerade kunskapskrav och matriser. Här har skolan ett stort ansvar att lärarna och övrig skolpersonal ges möjlighet att fördjupa sig mer i de kunskapskrav de ska kommunicera, bedöma och förstå vad de ska bedöma. Barnverket har uppfattningen att i dagens skola görs detta väldigt olika, vilket kan påverka kvaliteten i undervisningen negativt.

I kunskapskraven finns bedömningspunkter i form av förmågor och ämnesinnehåll. Det är viktigt att innehållet är så utformat så att det kan bearbetas tillsammans med eleven utifrån elevens ålder och mognad. samt föräldrar. Bedömningsnivåerna behöver vara tydliga, konkreta, kunna tolkas samt bearbetas. Eleven ska ha rätt att få se exempel på bedömningsuppgifter på olika nivåer och se hur de bedöms i gällande matriser. Om detta görs tydligt för eleven kommer den att veta vad som gäller och krävs av den. När eleven vet vad den ska göra och förstår hur den ska göra kommer stressen att minska, eleven må bättre och syftet med matriser och uttalade kunskapskrav lättare uppnås.

BARNverket vill här också lyfta fram betygssystemet som för många är svårtolkat. Det leder till stress, felaktiga tolkningar och missförstånd. Systemet är svårbegripligt och svåröverskådligt och stressar många.

Många föräldrar och elever anser idag, att eleverna blir bedömda efter sin sämsta förmåga. Nuvarande betygssystem är mycket omotiverande enligt många elevers egna uppfattningar.

BARNverket har också erfårit att många lärare och rektorer finner det svårhanterligt och att man inte kan betygsätta på ett rimligt sätt genom en erfaren lärares totala bedömning av en elev, utan att man riskerar att mala ned allting till så små beståndsdelar att man lätt kan tappa fokus.

Önskvärt vore att nuvarande betygssystem och matriser ses över innan man sprider detta till/låter det drabba ännu fler elever och framförallt yngre elever, vilket föreslås i remissunderlaget. Detta inte minst mot bakgrund av senaste tidens debatt gällande nuvarande betygssystem och dess kriterier, som bidrar till ökad stress och psykisk ohälsa hos många elever. En utvärdering av gällande betygssystem anser BARNverket nödvändig. Ett betygssystem ska kännas förenlig med intentionerna med gällande läroplaner, timplaner, betygsmatriser motsvarande. BARNverket anser att det är skolans skyldighet att vara tydlig gentemot elever och föräldrar på dessa punkter. Kunskapskraven ska analyseras på djupet, kommuniceras och förtydligas. För att undvika systemfel.

Bakgrund till uppdraget och remissen

Den 14 september 2017 gav regeringen Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till stadieindelade kursplaner och kunskapskrav i moderna språk och teckenspråk för hörande. Uppdraget följer av beslutet att från höstterminen 2018 införa stadieindelade

timplaner för grundskolan (SFS 2017:1236) samt regeringens avsikt att samtidigt införa stadiindelade timplaner i specialskolan och sameskolan.

Uppdraget innebär att det centrala innehållet i kursplanerna för moderna språk, moderna språk kinesiska, moderna språk för döva och hörselskadade samt teckenspråk för hörande inom ramen för språkval delas upp mellan årskurs 4–6 och årskurs 7–9. Det centrala innehållet för samma ämnen inom ramen för elevens val kommer även fortsättningsvis anges för årskurs 4–9. Den stadiindelade timplanen innebär att eleverna ska ha minst 48 timmar språkval under mellanstadiet.

Betyg ska sättas i moderna språk och teckenspråk för hörande från årskurs 6 i likhet med övriga ämnen. Uppdraget innebär alltså också att utarbeta kunskapskrav för årskurs 6 både inom ramen för språkval och inom ramen för elevens val. (I specialskolan delas stadierna upp i årskurs 5–7 respektive årskurs 8–10). Enligt uppdraget bedöms betygssättning ett år tidigare kunna förbättra uppföljningen och utvärderingen av skolans arbete och därmed möjligheten att tidigt sätta in stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd till de elever som är i behov av detta. Förslagen ska redovisas till regeringen senast den 1 april 2018.

Skälen för regeringens uppdrag (citat/utdrag från remissen)

”Det finns flera skäl att stadiindela timplanen för alla obligatoriska skolformer. Det handlar om att

- säkerställa att alla elever får den garanterade undervisningstid de har rätt till,
- underlätta uppföljning då det är svårt för skolor att ha kontroll över samtliga årskurser,
- underlätta skolbyten eftersom det klart och tydligt anges hur många timmar eleven ska vara garanterad i varje stadium, och
- bidra till en mer likvärdig skola då elever, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning.

En viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanerna. Av den anledningen är det av betydelse att huvudmännen genom ordentliga uppföljningar säkerställer att eleverna får undervisning i den omfattning de har rätt till. Stadiindelade timplaner skapar fler naturliga avstämningstillfällen och kan bidra till en bättre uppföljning av att eleverna får den tid som anges i timplanerna. Stadiindelade timplaner kan vidare förväntas bidra till att skolbyten inte riskerar att i samma utsträckning orsaka att eleverna går miste om undervisningstimmar eller medföra extrastudier, jämfört med ej stadiindelade timplaner och därmed underlättas skolbyten. Avsikten med stadiindelade timplaner är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor. I prop. 2016/17:143 lämnas förslag om att grundskolans nuvarande timplan ska upphävas den 1 juli 2018. Till följd härav bör den stadiindelade timplanen börja gälla från och med samma dagspråk för hörande på olika sätt. Med föreslagna ändringar blir regelverket lika för ämnena moderna språk och teckenspråk för hörande som för övriga ämnen.

Skolverket har i uppdrag av regeringen att utforma bl a kursplaner och kunskapskrav. Beslut om kursplaner för grundskolan fattas av regeringen. Kursplaner för specialskolan och kunskapskrav för grundskolan och specialskolan beslutas av Skolverket och redovisas i bindande bestämmelser i form av föreskrifter som publiceras i Skolverkets författningssamling (SKOLFS).”

Det nu aktuella regeringsuppdraget (U2017/03652/S) innebär att Skolverket har för avsikt att till regeringen redovisa förslag till stadiindelade kursplaner för moderna språk, moderna språk kinesiska och teckenspråk för hörande för grundskolan senast den 1 april 2018. Vidare innebär uppdraget att Skolverket har för avsikt att meddela föreskrifter om kursplan i moderna språk för döva och hörselskadade för specialskolan samt kunskapskrav för årskurs 6 till samtliga kursplaner ovan. Dessa föreskrifter ska träda i kraft den 1 juli 2018.

De nu aktuella kursplanerna i moderna språk är utformade så att det centrala innehållet täcker årskurs 4-9. Enligt regeringsuppdraget ska det centrala innehållet vara indelat i mellan- och högstadiet för moderna språk inom ramen för språkvalet med moderna språk inom ramen för elevernas val även fortsättningsvis tacka årskurs 4-9.

Kunskapskrav för årskurs 6 (kunskapskrav finns idag enbart för årskurs 9) ska finnas för moderna språk såväl inom ramen för språkvalet som inom ramen för elevens val.

Ett av syftena med den nya regleringen är att likvärdighet mellan skolformer och skolor. Idag organiserar huvudmännen och skolorna undervisningen i moderna språk och teckenspråk för hörande på olika sätt. Med föreslagna ändringar blir regelverket lika i ämnena moderna språk och teckenspråk för hörande som för övriga ämnen.”

Stockholm den 12 februari 2018

Gunilla Niss

Ulla Flacke

ordf BARNverket

.....